

Syynissä

Nro 2/2014



Yhteistyö

**Työkierrosta potkua
asiantuntijatyöhön**

Sivu 12

Ehdotus uudeksi kuntalaiksi
– sisäiselle tarkastukselle on tarvetta

Sivu 14

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Ammatillisen viitekehityksen päivitys
- 6 Aatteen oikeaa paloa
- 8 Riskitiedosta tarkastuskohteiksi
- 10 ISO 31000 – riskienhallinnan kehittämisen työkalu
- 12 Työkierrosta potkua asiantuntijatyöhön
- 14 Ehdotus uudeksi kuntalaiksi – sisäiselle tarkastukselle on tarvetta
- 15 Sisäisten tarkastajien kevätseminaari
- 16 Sisäisten tarkastajien 41. syysseminaari
- 17 Seminaaritoiminta tutuksi
- 18 Sisäiset tarkastajat ry:n koulutustarjonta syksyllä 2014



Syynissä

Yhteystiedot
Sisäiset tarkastajat ry
Energiakuja 3
00180 Helsinki
Puh. 010 4236 350
www.theiia.fi

Toimituskunta
Jari Korpela, pj
Ulla-Maria Ketola
Minna Korhonen
Tarja Tirri
Matti Mikola
Eija Pirskanen

Ilmoitukset
Puh. 010 4236 350
sisaiset.tarkastajat@theiia.fi

Ulkoasu
Antturi Design Oy

Syynissä – yhteistyö



Hannu Kananen
Sisäiset tarkastajat ry:n
hallituksen puheenjohtaja

Kansainvälinen finanssikriisi kärjistyi kuusi vuotta sitten eikä maailmantalous ole vielä täysin toipunut. Epätasainen talouskehitys ja kiristynyt kilpailu vaikuttavat organisaatioiden toimintaan synnyttäen epävarmuustekijöitä ja riskejä. Muutokset tuottavat haasteita myös sisäisille tarkastajille, joiden tehtävänä on arvioida erilaisia riskienhallinta-, valvonta- ja hallintoprosesseja sekä edistää näiden kehittämistä. Laadullisesti korkeatasoisen ja ammattistandardeihin perustuvan tarkastustyön merkitys korostuu, kun halutaan ymmärtää ja hallita organisaatioiden strategiaan liittyviä riskejä tai hyödyntää liiketoiminnan kasvuun ja tehokkuuteen liittyviä mahdollisuuksia.

Lokakuussa Tampereella järjestettävän syysseminaarin keskeisenä teemana on sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan välinen vuorovaikutus. *Riskienhallinta sisäisen tarkastuksen kumppanina* -seminaarin pääpuhujana on kansainvälisesti tunnettu sisäisen tarkastuksen asiantuntija, jonka esiintymiset ovat saaneet suurta kiitosta niin ECIIA:n kuin IIA Global:n eri tilaisuuksissa. Syysseminaarissa käsitellään myös sisäisen tarkastuksen ammatillisen viitekehyksen IPPF:n (The International Professional Practices Framework) sisältöä ja tulevaisuuden painopisteitä. Ruotsin IIA:ssa pitkään vaikuttanut Charlotta Löfstrand Hjelm on osallistunut viitekehyksen uudistustyöhön ja saapuu syysseminaariin kertomaan IPPF:n parannusehdotuksista ja jatkosuunnitelmista.

Syksyn aikana yhdistyksen toimikunnat ja pienryhmät ovat aktiivisesti jatkaneet tehtäviensä mukaista toimintaa. Mielenkiintoisia koulutustapahtumia, kannanottoja, ammatillisia ja eettisiä ohjeita on tuotettu jäsenistölle ja eri sidosryhmille. Myös tämän Syynissä-lehden artikkelit käsittelevät sisäisen tarkastuksen perustehtävien kannalta olennaisia aiheita. Kirjoittajien artikkelit avaavat uudenlaisia näkökulmia riskienhallinnan, sisäisen valvonnan ja hyvän hallintotavan laajoihin tehtäväkenttiin.

Talouden ja toimintaympäristöjen muutokset tiivistävät yhteistyötä organisaatioiden sisällä. Sisäiset tarkastajat ovat erinomaisia asioiden selvittäjiä, arvioijia ja luotettuja neuvonantajia, joiden tuottama lisäarvo hyödyntää koko organisaatiota.

Mukavia lukuhetkiä ja alkavaa syksyä. ■



Kari Storckovius, CIA, CRMA
johtava konsultti, BDO Oy
eettisten asioiden toimikunnan
puheenjohtaja

Ammatillisen viitekehyksen päivitys

Sisäisen tarkastuksen ammatillista viitekehystä päivitetään viiden vuoden välein.

Ammattiimme kohdistuu uudenlaisia paineita. Näissä paineissa pärjääminen edellyttää myös standardikokonaisuuden uudelleenmiettimistä.

Eri kyselytutkimukset ovat vuosia osoittaneet trendiä, jonka mukaan odotukset sisäiselle tarkastukselle laajenevat jatkuvasti. IIA:n vuonna 2014 toteuttaman tutkimuksen mukaan tarkastuksen painopisteet seuraavana vuonna ovat riskienhallinnassa, IT:ssä ja tiedon hallinnassa sekä operatiivisissa riskeissä.

Talouden haasteet ovat lisänneet paineita sääntelyn lisäämiseen. Sisäisellä tarkastuksella on rooli sisäisen valvonnan varmentamisessa ja kehittämisessä. Eräissä maissa ja tietyillä toimialoilla on nähty, että kehittämällä sisäistä tarkastusta omaehtoisesti voitaisiin välttää uutta lainsäädäntöä.

Globaalit standardit sopivat erinomaisesti vain osalle tarkastusorganisaatioita. Kehittyvissä maissa niitä ei ymmärretä tai ne koetaan liian monimutkaisiksi. Kauemmin standardeja soveltaneet ottaisivat mielellään mukaan uusia näkökulmia ja lisää haasteita toiminnan kehittämiseksi. Globaalit

standardit ovat kompromissi parhaista käytännöistä.

Kehittyvät odotukset, eri toimialojen ja eri maiden paine ja globaalisti kehittyvä ammatti ovat antaneet eväät IIA:n työryhmälle, joka on laatinut suuntaviivat ammatillisen viitekehyksen kehittämiselle. Nämä suuntaviivat on annettu IIA:n kaikkien henkilö- ja yhteisöjäsenien kommentoitavaksi ja IIA:n pääjärjestö odottaa kommentteja marraskuun 3. päivään mennessä. Kommentteja voi lähettää suoraan pääjärjestölle tai Sisäiset tarkastajat ry:lle, joka lähettää Suomesta omat kommenttinsa työhön. IIA:n työryhmän jäsen **Charlotta Löfstrand Hjelm** tulee yhdistyksen syysseminaariin kertomaan asiasta lisää.

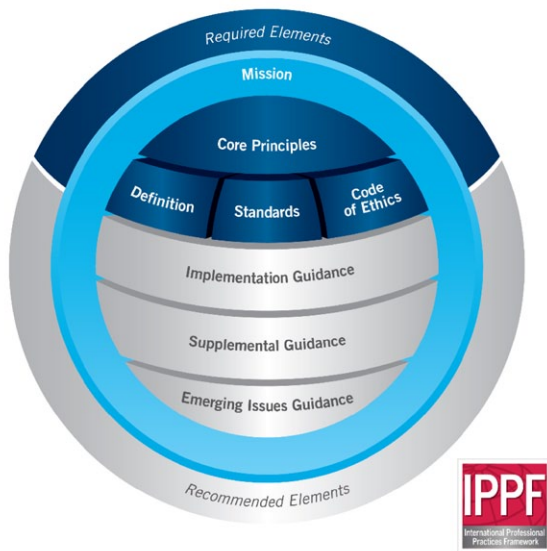
Muita tausta-ajatuksia uudistukselle

Edellä mainittujen asioiden lisäksi työryhmää keskusteluttivat monet muutkin näkökohdat, kuten:

- Standardit pitäisi tehdä houkutteleviksi myös muille kuin tarkastajille.

Kokonaisuus on näyteikkuna sisäisen tarkastuksen työhön ja sen pitäisi soveltua myös ammatin markkinointiin.

- Riippumattomuuden roolin vähentäminen ja toimialaosaamisen lisääminen tarjoaisi sisäisille tarkastajille erottautumismahdollisuuden tilintarkastuksesta. Työnjaon näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista, että näiden ammattiryhmien roolit olisivat selkeät.
- Alueellisia ja toimialaoppaita pitäisi saada mukaan. Niille pitäisi olla oma lokero viitekehyksessä.
- Uusia asioita pitäisi saada ammatilliseen viitekehykseen mukaan helpommin. Nykyinen työohjelmallisuus on liian kankea ja hidas sellaiseen tarpeeseen.
- Ulkoinen laadunvarmistus pitäisi saada helpommaksi. Viitekehyksen pitäisi tarjota erilaisia lähestymistapoja sisäisen tarkastuksen laadunarviointiin.



Muutosehdotukset periaatteellisia, mutta olennaisia

Nykyisessä ammatillisessa viitekehyksessä on kuusi elementtiä: *pakolliset* eli määritelmä, standardit ja eettiset ohjeet sekä *erittäin suositellut* eli työohjeet, käytännön ohjeet ja IIA:n kannanotot. Viitekehyksen rakennetta esitetään muutettavaksi siten, että siinä olisi kaksi kategoriaa: vaatimukset ja suositukset.

Vaatimuksissa säilyvät edelleen määritelmä, eettiset ohjeet ja standardit, mutta sen lisäksi sinne tulisivat uudet sisäisen tarkastuksen ydinperiaatteet. Näiden mukaan sisäinen tarkastus (epävirallinen käännös):

1. Osoittaa ehdotonta rehellisyyttä.
2. Näyttättyy objektiivisena periaatteissa ja käytännössä.
3. Osoittaa sitoutumisensa pätevyyteen.
4. On organisaatiossa asianmukaisessa asemassa ja riittävän valtuuksin.
5. Asemoituu strategisesti yrityksen tavoitteiden mukaisesti.
6. Omaa riittävät resurssit merkittävien riskien käsittelemiseen.
7. Osoittaa laatua ja jatkuvaa parantamista.
8. Toteuttaa tehokkuutta ja vaikutta-

vuutta tuotoksissaan.

9. Kommunikoi tehokkaasti.

Koska näitä esitetään vaatimuksiksi, ne olisivat mukana myös ulkoisen laadunarvioinnin kriteereinä. Näin ne vaikuttaisivat ulkoisen laadunvarmistuksen kannanmuodostukseen ja ohjaisivat hyvinkin vahvasti laadunarvioinnin näkemystä sisäisen tarkastuksen vaatimustenmukaisuudesta ja annettavista suosituksista.

Uuteen viitekehykseen on määritelty uusi elementti, sisäisen tarkastuksen missio. Luonnostekstin mukaan sisäisen tarkastuksen missio on (epävirallinen käännös): ”Turvata ja kasvattaa organisaation (tuottamaa) arvoa tarjoamalla kumppaneilleen riskeihin

	Varmennus	Neuvonta	Näkemys
Arvon turvaaminen	Sisäisen valvonnan arviointi	Kontrollien kehittämisen tuki	Vuosiraportointi hallitukselle valvontaympäristön tilasta
Arvon kasvattaminen	Strategian toteutuksen arviointi	Eettisen kulttuurin kehittämisen tuki	Johtoryhmän riskiarviointien fasilitointi

perustuvaa, objektiivista ja luotettavaa varmennusta, neuvontaa ja näkemystä”. Mission sisältöä voidaan kuvata oheisella taulukolla, jonka sarakkeiden ja rivien otsikoissa ovat mission ydinkohdat ja soluissa esimerkkejä tehtävistä, joita kyseisiin asioihin saattaisi sisältyä.

Lisäksi esitetään IIA:n kannanottojen poistamista ja sen tilalle uutta dokumenttikategoriaa Emerging Issues Guidance, joka olisi nopeampi väylä esilletuleviin uusiin asioihin tarttumiseksi. Samoin esitetään työohjeiden nimityksen muuttamista soveltamisohjeiksi ja käytännön ohjeiden muuttamista lisäohjeiksi. ■



Tuulikki Help
Junioriseniori

Aatteen oikeaa paloa

Iso kansainvälinen sisäisten tarkastajien seminaari, yleisölle valkokankaalla heijastettu linkki suoraan Yhdysvalloista: hopeanharmaaohimoinen, Floridan auringon alla ruskettunut IIA Global President, punainen kirja kädessään innostaa yleisöä: "I'm proud to be an internal auditor!". Tunnelma on epätodellinen. Mutta tämän lounaspöydän ympärillä olevien kollegoiden kanssa nautitun hetken tunnelma oli aito: olen todella ylpeä ollessani sisäinen tarkastaja.

Sisäiset tarkastajat ry järjesti toistamiseen, neljän vuoden tauon jälkeen, lounastilaisuuden, johon oli kutsuttu jo eläkkeellä olevia, sisäisen tarkastuksen tehtävissä ja samanaikaisesti aktiivisesti yhdistystoiminnassa toimineita senioreita. Kutsun olivat saaneet myös muutamat, vielä työelämässä mukana olevat, niin ikään mittavan työuran tehneet sisäiset tarkastajat, kuten mm. nykyinen yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Hannu Kananen sekä hänen edeltäjiään. Lounas järjestettiin toukokuussa Katajanokan Kasinolla ja siihen osallistui kaiken kaikkiaan kaksikymmentä henkilöä. Ilma ulkona oli loistava ja kollegat aloittivat kuulumisten vaihtamisen jo heti ravintolan ulkopuolella, joten heidän siirtymistään sisätiloihin piti maanitella useaan otteeseen.

Tapaamisen ilmapiiri oli lämmin ja vapautunut, olivathan kyseessä henkilöt, jotka olivat tavanneet toisensa jo

useaan otteeseen vuosien mittaan yhdistystoiminnan ja järjestettyjen seminaarien yhteydessä. Progress through sharing!

Sisäisen Tarkastajan Pätevyystodistus

Ennen lounasta Pentti Mutanen, yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja 1977–1978, kertoi siitä, miten ammatillista pätevyyttä osoittavaa tutkintoa koskevat valmistelut aloitettiin Suomessa 1980-luvun alussa. Pentin aikana käynnistettiin nykyistä CIA-tutkintoa edeltävä, kirjallinen ja valvottu sisäisen tarkastajan tutkinto. Pentti esitteli meille saamansa "Sisäisen Tarkastajan Pätevyystodistuksen" vuodelta 1984. Todistus jakautui teoreettisen tiedon sisältöön, kokemukseen alalta sekä kuvaukseen "Scope of My Job".

Seminaaritoiminnan käynnistäminen Suomessa

Pentti kertoi meille myös siitä, mil-

lainen oli yhdistyksen alkuaikojen seminaaritoiminta. Vuonna 1977 pidettyyn syysseminariin saatiin puhujaksi legendaarinen Nesteen vuorineuvos Uolevi Raade. Osallistujamäärä kohosi tällöin sataanviiteenkymmeneen, joka oli tavaton saavutus silloiseen jäsenmäärään suhteutettuna. Aivan oikeutetusti voidaan sanoa, ettei vastaavaan suoritukseen sen jälkeen, hyvistä luennoitsijoista ja aiheista huolimatta, ole päästy. Pentin aikana pidetty, toinen mielenkiintoinen seminaari järjestettiin silloin vastavalmistuneessa Finnjetissä vuonna 1978. Aivan tarkkaa tietoa siitä, kumpi, uusi laiva vai seminaarin sisältö, houkutti jäseniä enemmän, ei ole.

Yhdistyksen toiminta herätti kansainvälistä huomiota

Pentti lähetti kansainvälisen IIA:n amerikkalaiseen jäsenlehteen artikkelin edellä mainitusta, suuren osanottajamäärän saavuttaneesta seminaarista



Seniorit vasemmalta oikealle: Arto Pehkonen, Marja Virta, Eila Koivu, Pekka Hannukkala, Martti Manu, N.N., Pertti Lehtinen, Hannu Tähti, Torbjörn Bengtström, Matti Mikola, Pentti Mutanen, Risto Niinikoski, Ilona Halla, Pertti Ovaska, Paula Mäntynen, Timo Koskinen, Jarmo Uusitalo, Reima Nyman, (artikkelin kirjoittaja puuttuu kuvasta)

ja se julkaistiin. Pentti oli säilyttänyt kyseisen jäsenlehden ja saimme tutustua siihen. Nostalgiaa, totta kai, mutta jo silloin mustavalkoinen lehti tähtäsi artikkeleissaan ammatin täysipainoisen arvostuksen lisäämiseen ja kehittämiseen. Oli upea kunnia saada esitellä pienen Suomen yhdistyksen toimintaa maailmanlaajuisesti!

Aatteen paloa

Katsellessamme Pentin pöydän ympärille kiertämään laittamaa omaa Pätevyystodistustaan sekä amerikkalaisen kattojärjestömme silloista kansainvälistä jäsenlehteä, vieressäni istuva Pekka

Hannukkala, yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja vuosina 2003–2005, kuiskasi innostuneena minulle: "Kuule Tuulikki, tässä on ihan oikeasti sitä Aatteen Paloa!" Olin täsmälleen samaa mieltä hänen kanssaan.

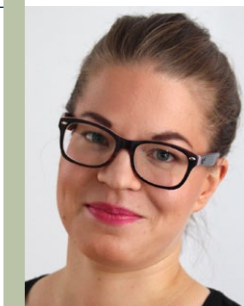
Yhdistyksen nykytilanne ja sisäisen tarkastuksen kehityssuunnat

Sisäiselle tarkastajalle kuuluvia luonteenpiirteitä ovat aktiivisuus ja uteliaisuus: miten minun ammattini kehittyi ja miten sitä kohtaan tunnettu arvostus kasvaa? Tämän johdosta osallistujat olivat erittäin kiinnostuneita kuulemaan yhdistyksen nykyisen hallituksen pu-

heenjohtajan, Hannu Kanasen, kuvasta siitä, miten yhdistys toimii tänä päivänä.

Jouduin valitettavasti lähtemään lounaalta hieman ennen sen päättymistä. Hyvään sisäisten tarkastajien seminaarikäytäntöön perehtyneenä oletin, että loppuvaiheessa tanssittiin pöydällä ja upean aurinkoisen päivän innoittamina olisi laulettu O Sole Mioa. Suureksi pettymyksekseni kuulin kuitenkin, että tilaisuudesta poistuminen oli tapahtunut perinteisemmin. Mutta ehkä seuraavalla kerralla... ■

PS Jokainen maksoi omat kulunsa.



Minna Korhonen
sisäinen tarkastaja, Tilastokeskus
viestintätoimikunnan jäsen

Artikkelia varten on haastateltu seuraavia henkilöitä:

Johan Jägerroos, sisäisen tarkastuksen johtaja, Wärtsilä Oyj
Pekka Hannukkala, sisäisen tarkastuksen johtaja, Caverion Oyj
Sirkku Holmström, sisäisen tarkastuksen päällikkö, Finavia Oyj
Sanna-Mari Luuri, CIA, CRMA, CCSA, sisäinen tarkastaja, Lassila & Tikanoja Oyj

Riskitiedosta tarkastuskohteiksi – esimerkkejä riskiperusteisesta sisäisen tarkastuksen suunnittelusta

Sisäinen tarkastus hyödyntää riskienhallinnan menettelyjä ja riskitietoa useassa työtehtävässään, kuten laatiessaan sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelmaa tai yksittäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelmaa sekä arvioidessaan organisaation riskienhallintaprosessia ja oman toimintonsa riskejä. Ammattistandardin 2010 mukaan sisäisen tarkastuksen johtajan tulee laatia riskiperusteinen suunnitelma, jossa sisäisen tarkastuksen tehtävät asetetaan tärkeysjärjestykseen organisaation päämäärien mukaisesti.

Organisaation toimiala, riskienhallinnan järjestämistapa organisaatiossa sekä riskienhallinnan kypsyysaste vaihtelevat ja vaikuttavat siihen, miten vahvasti sisäinen tarkastus on riskienhallinnassa ja sen kehittämisessä mukana sekä siihen, miten hyvin tieto on sisäisen tarkastuksen hyödynnettävissä. IIA:n kannanoton (Tammikuu 2009) mukaan sisäinen tarkastus voi ydintehtäviensä lisäksi ottaa konsultointityyppisiä rooleja riskienhallintaan kunhan riippumattomuuden säilyttämisestä varmistutaan.

Sanna-Mari Luuri Lassila & Tikanojasta ja Sirkku Holmström Finaviasta kertovat, että heidän organisaatioissaan sisäinen tarkastus on ollut riskienhallinnassa vahvasti mukana ja mm. fasilitoinut riskienhallinta-workshopeja. Lassila & Tikanojassa ei ole erillistä

riskienhallintaorganisaatiota, Finaviasa puolestaan on erillinen riskienhallintatoiminto.

Johan Jägerroos kertoo, että riskienhallinta on olennainen osa Wärtsilän strategista ja operatiivista johtamista ja riskienhallintaprosessin hallinta on järjestetty omaksi osastokseen.

Caverionissa riskienhallinta on osa johtamis-, valvonta- ja raportointiprosessia. Pekka Hannukkalan mukaan heinäkuussa 2013 muodostuneessa Caverionissa sisäisen tarkastuksen rooli riskienhallinnassa on vielä muotoutumassa.

Riskitieto vaatii pureskelua ja kirkkastamista

Pekka Hannukkala kertoo saavansa yhteenvetotiedot riskeistä strategisen suunnittelun yhteydessä. Lisäksi uhkia

ja mahdollisuuksia tunnistetaan määrällisesti avainhenkilöiden haastatteluissa. Nämä tiedot eivät kuitenkaan muutu tarkastuskohteiksi itsekseen. ”Ammattitaitoa on työstää tunnistetuista riskialueista tarkoituksenmukaisia tarkastuskohteita”, sanoo Hannukkala. Kohteiden kirkkastamisen lisäksi Hannukkala pitää vähintään yhtä oleellisenä arviointien oikeaa ajoitusta. Uudessa tehtävässään uudessa yhtiössä hän koki arvokkaaksi heti alussa käydyin kolmikantakeskustelun tarkastusvaliokunnan puheenjohtajan, toimitusjohtajan ja sisäisen tarkastuksen johtajan välillä sisäisen tarkastuksen painoalueiden määrittämiseksi.

Sanna-Mari Luuri kertoo hyödyntävänsä ensisijaisesti toimialojen sekä konsernitason riskiarvioita. Tietoa tulee myös keskusteluista johtoryhmän,



hallituksen ja toimitusjohtajan kanssa sekä projektien ohjausryhmien ja omissa tarkastusten kautta. Konsernitason riskit ovat laajoja kokonaisuuksia, joista voi olla haasteellista löytää tarkastettavia kokonaisuuksia. ”Tärkeintä on ollut keskustelu”, tiivistää Luuri. Hän pitää tärkeänä johtoryhmän osallistumista keskusteluun ja riskien analysointiin sitoutumisen varmistamiseksi. Näin myös sisäisen tarkastuksen on helpompi tarttua riskeihin. Luuri kannustaa sisäisiä tarkastajia osallistumaan riskiarviointeihin sen sijaan, että sisäinen tarkastus tekisi päällekkäistä riskienarviointityötä.

Sirkku Holmström saa riskienhallintatoiminnolta liiketoimintojen tekemät riskiraportit sekä johtoryhmälle ja hallitukselle toimitettavat raportit merkittävimmistä riskeistä. Näiden lisäksi

sisäinen tarkastus hyödyntää aiempien tarkastusten havaintoja, tarkastelee merkittävimpiä prosesseja sekä niissä tapahtuneita muutoksia ja haastattelee toimitusjohtajaa, liiketoimintojen johtajia sekä muita vastuuhenkilöitä. Hallituksen ja johtoryhmän pöytäkirjoja pitää osata lukea myös rivien välistä, sillä niihin kirjatuihin keskusteluissa riskejä käsitellään usein epäsuorastikin. ”Kuunteleminen, keskustelut ja tapaamiset ovat tärkeitä. Pitää olla positiivisella tavalla utelias”, toteaa Holmström. Hän pitää tärkeänä kommunikointia hallituksen kanssa siitä, miten strategiset tavoitteet ja tunnistetut riskit on huomioitu tarkastuksessa.

Johan Jägerroos kertoo sisäisen tarkastuksen ottavan pohjaksi Wärtsilän keskeisimmät riskit ja peilaavan niitä sisäisen tarkastuksen toimintasuun-

nitelmaan. Tähän lisätään sisäisen tarkastuksen omat näkemykset, havainnot ja kokemukset sekä ulkoisen tarkastuksen, compliance-toiminnon, divisioonien ja pääjohtajan näkemykset. ”Aiheet eivät tule vain vuosisuunnitelmasta, vaan myös reaali maailmasta ja toimintaympäristöstä, joka Wärtsilän tapauksessa on aidosti globaali”, Jägerroos toteaa. Työkaluna käytetään vuosittain laadittavaa varmistuskarttaa (assurance map), joka toimii myös evidenssinä tehdystä työstä. Riskien ja hallintakeinojen määrittely sujuu ja Jägerroos näkee yleisempänä haasteena riskienhallinnan jalkautuksen ja valvonnan kehittämisen. ■



Johanna Kattelus
riskipäällikkö, Espoon kaupunki

ISO 31000 – riskienhallinnan kehittämisen työkalu

Sekä yksityisen että julkisen sektorin riskienhallintaa tukemaan on vuonna 2009 luotu ensimmäinen kansainvälinen yleiseen riskienhallintaan keskittyvä standardi. Se on käännetty ja vahvistettu suomalaiseksi kansalliseksi standardiksi vuonna 2011. Lisätietoa *ISO 31000 Riskienhallinta* -standardista löytyy osoitteesta www.sfs.fi.

”Ahaa, aiot siis sertifioida riskienhallintamme, se tietää meille tarkastuslistoja. Oletko varma, melko työlästä?” Tämän kommentin sain kertoessani aikomuksestani hyödyntää ISO 31000 -riskienhallintastandardia Espoo-konsernin riskienhallinnan kehittämisessä ja riskienhallintapolitiikkamme uudistamisessa. Siitä lähtien olen yrittänyt muistaa kertoa heti alkuun, että ISO 31000 -standardia ei ole ollenkaan tarkoitettu sertifiointiin. Se on menetelmätyökalu, jonka tarkoitus on edistää organisaatioiden riskienhallinnan johdonmukaisamista ja kokonaisuuden hallintaa. Standardi sopii kaikenlaisille organisaatioille, mutta sitä sovellettaessa on huomioitava organisaatioiden erilaiset tarpeet, tavoitteet, toimintaympäristö, rakenne, palvelut, prosessit ja jo noudatettavat käytännöt. Standardi tarjoaa yleisen toimintamallin ottamatta kantaa riskisäilytyksiin: se tukee jo aiemmin tehtyjä erityisriskeihin keskittyviä ISO-standardia (esim. IT).

ISO 31000 luo riskienhallinnasta laajan kokonaisuuden

Valitettavan usein olen huomannut, että riskienhallinta ja riskikartoitus mielletään samoiksi asioiksi. Kysymykseeni, mitä riskienhallinta organisaatiossanne on, on vastattu, että riskejä on kartoitettu ja analysoitu. Hyvä näin, mutta mielestäni vielä parempi on, että organisaation riskienhallinta nähdään johdetuksi kokonaisuudeksi, johon kuuluu riskien kartoittamisen lisäksi paljon muuta. Tätä on mielestäni kuvattu ISO 31000 -standardissa esimerkillisesti. Standardi linjaa ja selostaa riskienhallinnan vaikuttavuuden lähtökohdaksi kunnianhimoiset 11 periaatetta (standardin kohta 3), esim. *Riskienhallinta luo lisäarvoa ja säilyttää sen, Riskienhallinta on osa päätöksentekoa ja Riskienhallinta on dynaamista, toistuvaa ja muutoksiin reagoivaa*. Periaatteiden käytäntöön tuomista varten standardi kuvaa:

- riskienhallinnan puitteet, jotka

mahdollistavat organisaation riskienhallinnan suunnittelun, toteutuksen, seurannan, katselmoinnin ja jatkuvan kehittämisen perustan ja organisoinnin, sekä

- *riskienhallintaprosessin* eli hallintaperiaatteiden, -menettelyjen ja -käytäntöjen järjestelmällisen soveltamisen
 - viestintään ja tiedonvaihtoon sidosryhmien kanssa ja toimintaympäristön määrittelemiseen liittyviin toimintoihin sekä
 - riskien tunnistamiseen, analysointiin, arviointiin, käsittelyyn, seurantaan ja katselmointiin.

Mielestäni standardi on kirjoitettu selkeästi ja käyttäjäystävällisesti. Käytännön tasolla se antaa valmiita tai helposti muokattavia malleja ja tekstejä esim. riskienhallinnan sanaston yhtenäistämiseen.

ISO 31000 standard recognized as national risk management standard, worldwide



ISO 31000 korostaa toimintaympäristöä ja muutoksia

Standardin keskeisin lupaus on, että sen avulla organisaatio voi luoda tavan tunnistaa, hallita ja ottaa tietoisesti riskejä, mikä lisää tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyyttä. Verrattuna monelle tuttuun COSO ERM -viitekehykseen (www.coso.org) on ISO 31000 mielestäni ylivoimainen. COSO määrittelee riskin pääsääntöisesti negatiiviseksi ja ERM-riskienhallinnan yhdeksi prosessiksi, jota toteutetaan organisaatiossa ylhäältä alaspäin. Lisäksi COSO on varsin kontrolli- ja raporttipainotteinen. Kuten muun onnistumista tavoittelevan toiminnan, on riskienhallinnanakin yhä enemmän huomioitava mahdollisuuksia ja katsottava tulevaisuuteen. Tämä korostuu paremmin ISO 31000 -standardissa.

Onko ISO 31000 liian kunnianhimoinen?

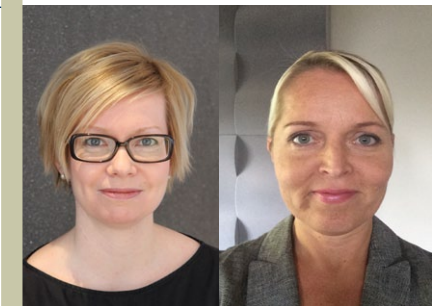
Standardi tarjoaa paljon työkaluja, mutta joissakin muotoiluissa on havaittavis-

sa ylenpalttista kunnianhimoa. Lienee liikaa vaadittu, että riskienhallinta olisi sisällytettävä *kaikkiin organisaation käytäntöihin ja prosesseihin tarkoituksenmukaisella, vaikuttavalla ja tehokkaalla tavalla* (standardin kohta 4.3.4). En myöskään allekirjoita riskien perinpohjaista käsittelyä (standardin kohta 5.5) erillään muusta organisaation toiminnasta. Usein voi olla tehokkaampaa keskustella suoraviivaisesti siitä, mitä olemme tälle riskille jo tehneet, mitä tullaan tekemään ja kuka siitä vastaa.

ISO 31000 -standardin malli edellyttää johdolta erittäin vahvaa ja jatkuvaa sitoutumista. Standardi antaa johdolle selkeän viestin siitä, että vaikuttavaan riskienhallintaan tarvitaan resursseja ja se edellyttää paljon panostuksia. ISO 31000 ei ohjeissaan selkeästi huomioi organisaation nykyisen riskienhallinnan kypsyysastetta siihen nähden, miten täydellisenä standardia kannattaa lähteä toteuttamaan. Jos riskienhallinnan evoluutio on alkutaipaleellaan, voi olla

mahdoton tehtävä ottaa standardi sinälleen käyttöön.

ISO 31000 -standardi on hyvä viitekehys ja apuväline, mutta sitä pitää osata ja voida soveltaa oman organisaation tilanteeseen, pala palalta. ■



Anna Koskenniemi
tarkastuspäällikkö
Suomen Osuuskauppojen
Keskuskunta

Päivi Karhu
CIA, CISA
riskienhallintapäällikkö
Suomen Osuuskauppojen
Keskuskunta

Työkierrosta potkua asiantuntijatyöhön

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) riskienhallinnassa ja sisäisessä tarkastuksessa työskentelevät asiantuntijat Päivi Karhu ja Anna Koskenniemi vaihtoivat tehtäviä 1,5 vuodeksi. Päivi ja Anna palaavat aiempiin tehtäviinsä 1.1.2015. Tässä artikkelissa he kertovat itse kokemuksiaan työkierrosta.

Mikä on työtehtäväsi ja vastuualueesi työkierroksen aikana?

- Anna: Tällä hetkellä toimin SOK:n sisäisessä tarkastuksessa tarkastuspäällikkönä. Työnkuvaan kuuluu sisäisen tarkastuksen arviointiprojektien toteuttaminen vuosisuunnitelman mukaisesti.
- Päivi: Riskienhallintapäällikkönä vastaan S-ryhmän kokonaisvaltaisen riskienhallinnan sekä yhteisten vakuutusratkaisujen kehittämisestä ja koordinoinnista.

Mistä idea työnkiertoon lähti?

- Anna+Päivi: Idea työkiertoon tuli meiltä itseltämme. Olimme molemmat olleet tehtävissämme yli 6 vuotta ja kaipasimme uusia haasteita ja osaamisen laajentamista. Olimme myös tehneet aiemmin yhteisiä projekteja ja olimme sitä kautta tutustuneet toistemme työtehtäviin.

Mitä yllätyksiä työnkierron aikana on tullut eteen?

- Anna: SOK:lla sisäisen tarkastuksen prosessit ovat ammattistandardien mukaisia ja myös hyvin määrämuotoisia. Alan terminologia on myös omanlaistaan, mitä en tiennyt ennestään. Toisaalta hyvin kuvatut prosessit ja muu määrämuotoisuus helpottivat uusien tehtävien aloittamista. Lisäksi yllätyin suuresta dokumentaation määrästä, jota sisäisen tarkastuksen arviointiprojekteihin liittyy.
- Päivi: Työpäivien hektisyys on riskienhallinnassa aivan eri luokkaa kuin sisäisessä tarkastuksessa. Päivän aikana tulee lukuisia kyselyjä mitä moninaisimmista asioista. Osaan kysymyksistä pitää reagoida välittömästi. Sisäisessä tarkastuksessa työtä pystyy tekemään suunnitelmallisemmin ja on mahdollisuus keskittyä asioihin pitkäjänteisemmin.

Mitä haasteita työnkierron aikana on tullut eteen?

- Anna: Erityisiä haasteita ei ole ollut.
- Päivi: Koska riskienhallinnassa tehtäväkenttäni on niin moninainen ja työkuorma ei aina jakaannu tasaisesti, oman ajan ja kapasiteetin jakaminen eri tekemisiin on ajoittain haastavaa. Tekemisten priorisointia joutuu miettimään päivittäin.

Kuinka aikaisempi osaamisenne/kokemuksenne on ollut hyödyksi työnkierron aikana?

- Anna: Riskienhallinnan osaaminen tukee hyvin sisäisen tarkastajan työtä. Tietoa riskeistä ja riskienhallinnan käytännöistä on jo valmiiksi. Lisäksi haastattelu yms. tekniikat ovat samoja kuin riskienhallinnassa.
- Päivi: Olen fasilitoinut sisäisen tarkastajan työssä riskianalyseja ja sitä teen myös nykyisessä tehtävässäni. Organisaation laaja tuntemus ja kontrollitietämys auttavat toki myös.

Mitä hyötyä oletatte työnkierrossa oppimistanne asioista olevan palattuanne vanhaan työhönne?

- Anna: Toivottavasti pystyn jossain määrin lisäämään riskienhallinnan tehtävien suunnitelmallisuutta ja kehittämään asioiden dokumentointitapoja. Lisäksi sisäisenä tarkastajana olen päässyt tutustumaan melko syvällisesti tiettyihin liiketoiminnan prosesseihin, mistä on varmasti hyötyä myös riskienhallinnan tehtävissä.
- Päivi: Liiketoiminnan riskien ymmärrys on kasvanut. Tätä tietämystä voi hyödyntää mm. sisäisen tarkastuksen vuosisuunnittelussa. Osaamiseni vakuutusten mahdollisuuksista yhtenä riskien hallintakeinona on parantunut oleellisesti. Lisäksi olen oppinut ymmärtämään paremmin liiketoiminnan niukkojen resurssien tuomia haasteita.

Onko työnkierrossa viettämäne aika (1,5 v?) mielestänne sopivan pituinen? Ehtikö tuossa ajassa riittävästi päästä sisälle toiseen tehtävään monipuolisesti ja koko tehtävän vuosikelloon?

- Anna: Tällä hetkellä tuntuu, että 1,5 vuotta on juuri sopiva aika työkierrolle. Siinä ajassa ehtii nähdä koko tehtävän vuosikellon

ja pääsee tekemään töitä tehokkaasti. Vaihdon alussa ja lopussa menee kuitenkin jonkin verran aikaa sujuvan tehtävien vaihdon varmistamiseen.

- Päivi: Minusta aika on sopivan pituinen. Näin ehdimme olla suunnittelemassa ja toteuttamassa yhden kokonaisen kalenterivuoden tekemiset.

Onko työnkierrosta aiheutunut ongelmia riippumattomuuden kannalta tai oletatteko sen aiheuttavan ongelmia palatessanne vanhaan työhönne?

- Anna: Riippumattomuuden säilyminen on huomioitu arviointiprojektien valinnassa. Yksikössä on onneksi useita sisäisiä tarkastajia, minkä vuoksi tästä ei ole muodostunut ongelmaa.
- Päivi: Ei sinänsä aiheuta ongelmia, mutta sisäisessä tarkastuksessa en voi ammattistandardien mukaan mukaisesti arvioida aluetta, josta olen vastannut viimeisen vuoden aikana eli tässä tapauksessa kokonaisvaltaiseen riskienhallintaan tai vakuutusasioihin liittyvät tarkastukset on hyvä teettää jollain toisella sisäisellä tarkastajalla tai palvelutoimittajalla. ■



Mitä hyötyä työkierrosta on SOK:n sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinta-yksiköiden näkökulmasta?

- Markku Kempainen (Johtaja, SOK Sisäinen tarkastus): Sisäinen tarkastus on jo aikaisemminkin tehnyt yhteistyötä Riskienhallinnan kanssa ja työkierron myötä tätä yhteistyötä on jatkossa tarkoitus myös tiivistää. Anna on päässyt hyvin sisälle sisäisen tarkastuksen työhön ja samalla hän on päässyt hyödyntämään riskianalyysiin liittyvää syvällistä osaamistaan tarkastustyössään. Tulevaisuudessa yhteistyötä edelleen kehitettäessä on hieno asia, että Riskienhallinnalla ja Sisäisellä tarkastuksella on riittävästi tuntemusta molemmilta osa-alueilta.
- Mikko Koskinen (Riskienhallintayksikön päällikkö, SOK Riskienhallinta): Työkierto on tuonut uutta näkökulmaa niin riskienhallinnan kehittämiseen kuin toimintaprosesseihinkin. Päivi on rautaisella ammattitaidolla ja sisäisen tarkastuksen taustalla sekä kehittänyt nykyisiä toimintatapoja ja työvälineitä että määrämuotoistanut keskeisten yhteistyökumppaneiden toimintaa. Samalla koko yksikön osaamistaso on noussut erityisesti sisäisen tarkastuksen ymmärtämisen osalta ja uskon, että Anna tuo palatessaan sitä meille vielä tuntuvasti lisää. Suosittelemme työkiertoa lämpimästi.



Kirsii Mononen
Johtava lakimies
Suomen Kuntaliitto

Ehdotus uudeksi kuntalaiksi – sisäiselle tarkastukselle on tarvetta

Kuntalain uudistus on loppusuoralla. Lausuntokierros on päättynyt ja hallituksen esitys annetaan lähiaikoina. Uudistuksen taustalla ovat useat kuntien toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset kuten väestönkehitys, kuntien erilais-
tuminen, palvelutuotannon erilaiset toteutustavat, talouden haasteet, kilpailu- ja hankintalainsäädännön EU-tason
säätely sekä sähköisten toimintatapojen mahdollisuudet. Kuten nykyinen kuntalaki, myös uusi kuntalaki on väljä ja
antaa mahdollisuuden kunnan toiminnan, hallinnon ja päätöksenteon erilaisille toteutustavoille. Kuntalaki luo puitteet
asukkaiden itsehallinnolle, suoralle demokratialle ja sen rinnalla myös muille osallistumis- ja vaikuttamistavoille.
Uutena asiana todetaan, että lain tarkoitus on edistää suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Kuntalaissa tullaan selkeyttämään kunnan johtamisjärjestelmää. Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Se tekee poliittiset linjat tavoitteista, taloudesta, omistajapolitiikasta, henkilöstöpolitiikasta ja muista keskeisistä asioista. Kunnan toiminnan käsitettä laajennetaan kosemaan paitsi omaa toimintaa, myös konsernia, ostopalveluja ja kunnan muuten rahoittamaa toimintaa. Kunnan järjestämisvastuu määritellään laissa.

Kunnanhallituksella on keskeinen rooli. Se vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta. Se muodostaa yhdessä kunnanjohtajan kanssa konsernijohtoon, joka vastaa konserniyhtiöiden ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Konserniohjeet tulee laatia kaikissa

kunnissa. Niiden vähimmäissisältö määritellään laissa. Kuntalakiin kirjattiin myös kunnanhallituksen nimenomainen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antoi ensi kertaa vuonna 2008 kuntia velvoittavan sisäistä valvontaa koskevan ohjeen, jonka mukaan kunnanhallitus on velvollinen antamaan selonteon sisäisen valvonnan järjestämisestä kunnassa ja kuntakonsernissa. Selonteossa kuvataan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen, havaitut puutteet ja toimenpiteet niiden korjaamiseksi. Käytännössä vain harvassa kunnassa on ollut käytössä selonteossa kuvattu toimintatapa ja arviointikehikko.

Valtuusto hyväksyy sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Ne konkretisoituvat erityisesti talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa ja hallintosäännön toimivalta- ja vastuusuh-teissa. Valtuusto voi myös edellyttää sisäisen tarkastuksen järjestämistä ja alan kansainvälisten standardien noudattamista. Kunnanhallitus on toiminnasta ja taloudesta vastaavana toimielimenä ennenkin vastannut sisäisen valvonnan toimivuudesta, mutta nyt uudessa kuntalaissa se on säädetty nimenomaan hallituksen tehtäväksi. Konsernivalvon-nalla hallituksen on myös seurattava sitä, että konserniyhtiöiden sisäinen valvonta ja riskien hallinta on asianmukaisesti järjestetty. Sama vastuu on liikelaitosten johtokunnilla.

Sisäinen tarkastus osana kunnan hyvää hallintotapaa

Vaikka velvollisuudesta järjestää sisäinen tarkastus ei säädettäisi uudessa kuntalaissa, kuuluu sen järjestäminen tilanteen niin vaatiessa hyvään hallintotapaan. Tilanne vaatii sisäistä tarkastusta, kun johdolla ei ole edellytyksiä omin voimin varmistua toiminnan tuloksellisuudesta ja lain mukaisuudesta sekä raportoinnin ja tietojärjestelmien antamien tietojen virheettömyydestä. Silloin tarvitaan sisäisen tarkastuksen riippumatonta ja objektiivista arviointi-, varmistus- ja konsultointitoimintaa. Sen havainnot auttavat johtoa poistamaan epäkohtia ja kehittämään toimintaa.

Kuntalain valmistelun yhteydessä on pohdittu, tulisiko lakiin ottaa säännökset velvollisuudesta sisäisen tarkastuksen järjestämiseen. Kunnan olisi järjestettävä riippumaton sisäinen tarkastus, jos se on kunnan tai kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä niiden toimivuuden varmistamisen kannalta perusteltua. Vastaava säännös on valtion talousarvioasetuksessa. Asiaan on myös kiinnitetty lausuntokierroksella huomiota. Kuntien erilaisuuden vuoksi säätelystä on tässä vaiheessa pidättäydytty. Se ei kuitenkaan poista ammattimaisen, alan kansainvälisten standardien mukaisesti järjestetyn sisäisen tarkastuksen tarvetta suuremmissa kunnissa ja kuntayhtymissä.

Suomen Kuntaliitto julkaisee lähiaikoina suosituksen ”Kunnan toiminnan johtaminen, hallinta ja omistaja-ohjaus”. Suosituksessa käsitellään myös sisäistä valvontaa ja tarkastusta kuntakonsernissa. Lähtökohtana on sisäisen valvonnan järjestelmällisyys ja dokumentoitu seuranta. Sisäisen tarkastuksen järjestäminen on perusteltua, kun sisäinen valvonta kunnan koko, rakenteet tai toimintatapa huomioon ottaen ei ole riittävää riskien hallitsemiseksi. ■



Sisäisten tarkastajien kevätseminaari 2014

Key Elements of COSO – Control Environment

Sisäisten tarkastajien kevätseminaari pidettiin 31.3–1.4.2014 Helsingin Kalasajatorpalla. Seminaarin aiheena oli COSO 2013:n osa-alueista erityisesti sisäisen valvontaympäristö.

Seminaarissa olleiden innostavien ja asiantuntevien esiintyjien joukossa oli toista kertaa mukana amerikkalainen Deanna Sullivan. Deanna on kokenut ja motivoiva esiintyjä, jonka osaaminen ja perehtyneisyys COSO 2013 -viitekehykseen on huipuluokkaa. Toisena seminaaripäivänä oli Deannan vetämä workshop-tilaisuus, jossa käytiin ryhmätöiden avulla läpi kaikki COSO:n osa-alueet.

Deanna aloitti workshopin yleiskatsauksella COSO 2013:sta, jossa kerrattiin viitekehyksen hyötyjä sekä soveltamisen mahdollisia ongelmia ja haasteita sisäisen tarkastajan työssä. Osa-alueiden alussa annettiin lyhyt katsaus jokaisesta komponentista ja sen jälkeen käytiin läpi komponenttien yksittäiset periaatteet. Lopuksi tehtiin itsearviointi kunkin osa-alueen toimivuudesta omassa organisaatiossa. Oli mielenkiintoista huomata, että ryhmän jäsenten arviot omasta organisaatiosta verrattuna muiden ryhmäläisten organisaatioiden arvioihin saattoivat vaihdella paljonkin toimialasta riippuen.

Osanottajien mukaan päivän paras anti oli lisävarmistus siitä, mistä COSO 2013:ssa on kyse. Myös usko COSO:n käyttökelpoisuuteen lisääntyi. Lisäksi kirjojen sisällysmistä workshopin materiaaliin kiiteltiin. Oli myös hyvä kuulla näkemyksiä ja saada lisäoppia ”suuresta maailmasta”. Deannan esiintymistä on aina mukava kuunnella, hän on energinen, innostava ja selkeäsanainen.

Häntä on vaivatonta kuunnella, vaikka ei joka päivä englannin kieltä työssään käyttäisikään.

Toisaalta osanottajat toivoivat, että workshopin anti olisi mennyt hieman pintaa syvemmälle. Päivä oli tiivis ja asiaa oli paljon, joten ehkä vähemmän kunnianhimoinen agenda olisi ollut paikallaan. Osa osallistujista myös toivoi, että mielenkiintoinen aihe olisi jaettu kahdelle päivälle. Ehdotettiin myös, että workshopin olisi voinut toteuttaa jakamalla ryhmät COSO:n komponenttien mukaan, jolloin jokainen ryhmä olisi työstänyt vain yhtä komponenttia. Tällöin keskusteluun ja ryhmätöiden tulosten dokumentointiin olisi voinut käyttää enemmän aikaa. Myös ennakotehtävät olisivat saattaneet antaa tilaisuudesta enemmän.

Kaiken kaikkiaan workshop koettiin antoisaksi ja hyväksi tavaksi osallistua ja motivoida kuulijoita. Erityisesti Deannan suomalaisittain ehkä epätyypillistä esitystapaa arvostettiin ja keuhuttiin. Keskustelu kävikin paikka paikoin vilkkaana ja taukojen aikana Deannan puheille riitti innokkaita keskustelijoita.

Ehkäpä saamme vielä uuden tilaisuuden kuunnella COSO 2013:ta samoja suoraan alan huipulta! ■

Heli Iirola

CIA, CFE

ylitarkastaja, ulkoasiainministeriö
Seminaaritoimikunnan jäsen



Riskienhallinta sisäisen tarkastuksen kumppanina

28.–29.10.2014, Tornihotelli, Tampere



KEYNOTE
SPEAKER

Phil Tarling on tuttu IIA-konferenssien puhujavieras. Hänen aiheenaan on "Risk Management as IA's Partner".



KEYNOTE
SPEAKER

Charlotta Löfstrand Hjelm aiheena on standardien merkitys. – IPPF-uudistus, mikä muuttuu ja miksi?

Sisäisten tarkastajien 41. syysseminaari Riskienhallinta sisäisen tarkastuksen kumppanina

Sisäisten tarkastajien syysseminaariin kokoonnutaan 28.–29.10.2014 vastavalmistuvaan Hotel Torniiin Tampereelle. Seminaarin teemana on riskienhallinta, sekä otsikon mukaisesti sisäisen tarkastuksen kumppanina että sisäisen tarkastuksen oman roolin näkökulmasta. Syysseminaarin avaa aiemminkin Suomen seminaarissa vieraillut **Phil Tarling** (UK), joka käsittelee luennollaan "Risk Management as IA's Partner" odotuksia sisäiselle tarkastukselle, sisäisen tarkastuksen roolia ja organisaation eri osapuolia riskienhallinnassa. Seminaarin toinen pääpuhujana, Ruotsin **Charlotta Löfstrand Hjelm**, on kutsuttu seminaariin kertomaan kansainvälisten ammattistandardien (IPPF, International Professional Practices Framework) uudistuksesta kansainvälisessä IIA:ssa.

Syysseminaari on tällä kertaa valmisteltu yhteistyössä jul-

kissektoritoimikunnan kanssa, joten seminaarin ensimmäisenä päivänä saadaan nauttia kahden seminaarilinjan annista. Julkissektorilinjan ajankohtaisena aiheena on mm. kuntalain uudistusten vaikutukset riskienhallintaan. Seminaarin toisena päivänä päivitetään riskienhallintaa pienten ja keskisuurten yritysten, muutosjohtamisen, strategian (case Sanoma), kyberturvallisuuden ja johtamisen näkökulmista. Tampereella kuullaan kattava ajankohtaiskatsaus riskienhallinnasta, tervetuloa! Ilmoittautuminen seminaariin Sisäiset tarkastajat ry:n kotisivuilla www.theiia.fi. ■

Maliina Hakala
CIA
Lead Auditor, PHOENIX group
seminaaritoimikunnan jäsen



Yhteistyöllä tuloksiin

KOULUTUS

Seminaaritoimikunta tutuksi

Seminaaritoimikunnan päätehtävänä on vuosittaisten kevät- ja syysseminaarien toteuttaminen yhteistyössä yhdistyksen muiden toimikuntien ja tärkeimpien ulkopuolisten kumppaneiden kanssa. Selkeänä tavoitteena on tarjota laadukkaita ja kiinnostavia seminaareja sisäisille tarkastajille ja tärkeimmille sidosryhmillemme. Seminaarien tavoitteena on tiedon ja taidon levittämisen lisäksi aktivoida ja kehittää sisäisten tarkastajien ammatikuntaa sekä tehdä sisäistä tarkastusta tunnetuksi.

Perinteisten seminaarien lisäksi järjestämme erillistilaisuuksia, kuten yhdessä Hallitusammattilaiset ry:n kanssa järjestetty ajankohtaistilaisuus tarkastusvaliokunnan ja sisäisen tarkastuksen rooleista, tehtävistä ja yhteistyöstä. Myös toimikuntapäivä, jossa tänä vuonna pohdimme yhdistyksemme jäsenilleen antamia etuja ja niiden edelleen kehittämistä, on seminaaritoimikunnan heiniä. Toimikuntapäivä tuo eri toimikuntien tehtäviä lähemmäksi toisiaan ja toimii hyvänä alustana yhteistyölle kaikkien toimikuntien välillä. Yhteistyö onkin lisääntynyt ilahduttavasti. Käytännössä koulutustoimikunnan kanssa olemme kehittäneet yhteistä puhujapankkia ja kaikille toimikunnille yhteistä toiminnan vuosikelloa, sekä etsitty hyviä aiheita niin seminaareihin kuin koulutuksiinkin. Viestintätoimikunta kuljettaa seminaarien ilosanomaa. Eetisten ja ammatillisten asioiden toimikunnat puolestaan antavat sisältöä seminaareihin. Toimikuntien työ yhdistyy hienosti koko ammattikuntaa eteenpäin vieväksi voimaksi.



Seminaaritoimikunnan jäseniä toimikuntapäivässä vasemmalta oikealle: Heli Iirola, Hannu Kananen, Saija Suonpää, Jani Heikkala.

Seminaaritoimikunta kokoontuu aina tarpeen mukaan ja erityisen tiiviisti seminaarien lähestyessä. Tänä vuonna työssä ovat olleet mukana:

Maliina Hakala, CIA, Lead Auditor, PHOENIX group

Jani Heikkala, CIA, CCSA, sisäisen tarkastuksen johtaja, Evli Pankki Oyj

Heli Iirola, CIA, CFE, ylitarkastaja, ulkoasiainministeriö

Matti Paakkolanvaara, Senior Advisor, MPV Consulting

Auli Punkari, Internal Auditor, Group Internal Audit and Risk Management, Finnair Oyj

Jenni Pässilä, CIA, CCSA, Assistant Manager, Enterprise Risk Services, Deloitte & Touche Oy

Saija Suonpää, Governance, Risk and Compliance Leader, PricewaterhouseCoopers Oy

Terhi Turpeinen, Manager, Advisory, Management Consulting, KPMG Oy Ab

Lisäksi yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Hannu Kananen osallistuu aktiivisesti kokouksiin ja on korvaamaton apu seminaarien toteutuksessa. ■

Tervetuloa seminaareihin!

Sisäiset tarkastajat ry:n koulutustarjonta syksy 2014

Koulutustoimikunta jatkaa tavoitteellista työtään Sisäiset tarkastajat ry:n koulutustarjonnan monipuolistamiseksi. Toimikunta pyrkii uudistamaan paitsi yhdistyksen koulutustarjontaa myös omaa työskentelyään. Toimikunta vaihtoi puheenjohtajaa; Kemiran eettisistä ja compliance -asioista vastaava **Niina Ratsula** aloitti puheenjohtajakautensa elokuussa 2014. Edellinen puheenjohtaja Hyvinkään kaupungin sisäinen tarkastaja **Jaana Ilomäki** jatkaa koulutustoimikunnan jäsenenä ja varapuheenjohtajana. Lisäksi uutena jäsenenä toimikunnassa tänä syksynä aloittaa Microsoftin sisäisestä tarkastuksesta Senior Manager **Paula Niemi**. Tällä hetkellä koulutustoimikunnan kokoonpanossa on edustettuna laaja kirjo eri osa-alueiden osaamista. Kaipaamme kuitenkin edelleen uusia innokkaita jäseniä. Olethan siis yhteydessä puheenjohtajistoon, mikäli toimikuntatyö kiinnostaa!

Syksyn 2013 ja kevään 2014 koulutustarjonnan lähtökohtana olivat sisäisen tarkastuksen osaamisvaatimukset. Uudet avaukset kuten Tarkastuskoulu ja CIA-tutkintoon valmentava kurssi osoittautuivat menestyksiksi. Näitä kursseja pidetään STAK-kurssien rinnalla mukana toistuvassa koulutustarjonnassa niin kauan kuin kysyntää riittää. Alla esittelemme lyhyesti syksyn koulutustarjontaa. Lisätietoa ja ilmoittautumishojeet löytyvät yhdistyksen verkkosivuilta.

Syyskuussa toteutettiin kaksi teemapäivää. Etiikka, compliance ja väärinkäytösriskien hallinta -teemapäivässä pohdittiin luennoitsijan johdolla ja erilaisten ryhmäharjoitusten muodossa

mm. seuraavia kysymyksiä: Miten eettinen liiketoimintatapa, compliance-ajattelu ja väärinkäytösriskien hallinta linkittyvät toisiinsa? Mikä on sisäisen tarkastuksen rooli näiden asioiden edistämisessä ja tarkastamisessa? Mitkä ovat parhaat käytännöt väärinkäytöstapausten esiintuomiseen ja tapausten käsittelyyn? Mitkä ovat toimivan compliance-ohjelman rakennuspalikat?

Tarkastusraporttien kirjoittaminen -teemapäivän tavoitteena oli tukea selkeiden, luettavien ja vaikuttavien tarkastusraporttien laadintaa. Päivän aikana käsiteltiin mm. kirjoitetun tekstin asiallisuutta, selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Luennoitsijoiden johdolla pohdittiin myös, minkälaisia arvoja ja asenteita teksti välittää ja mitä ammatistandardit ja käytännön ohjeet edellyttävät tarkastusraportoinnilta. Asiantuntijoina koulutuksessa toimivat Suomen Hypoteekkiyhdistyksen tarkastusjohtaja **Sari Ojala** sekä lehtori **Jutta Helenius** Tampereen yliopistolta.

Marraskuun teemapäivässä 20.11.2014 pohditaan Mitä jokaisen tarkastajan tulee tietää COBIT-viitekehyksestä? Cobit on monelle tarkastajalle käsitteenä tuttu, mutta sen sisäiselle tarkastukselle tarjoamat mahdollisuudet voivat olla epäselviä. Cobitista on suurta apua, kun joudutaan perehtymään järjestelmiin ja niiden kontroleihin, vaikka kyseessä ei olisikaan varsinainen tietojärjestelmätarkastus. Sisäisille tarkastajille suunnatulla Cobit-kurssilla opit lisää Cobitista ja sen hyödyntämisestä käytännön työssä.

Joulukuussa järjestetään uudelleen suurta suosiota saavuttanut projektijohtamisen teemapäivä "Sisäisellä tar-

kastuksella lisäarvoa projektinhallintaan" 10.12.2014. Teemaa lähestytään sisäisen tarkastuksen näkökulmasta. Alustajana ja workshopin fasilitaattorina toimii **Kari Storckovius** BDO Oy:stä. Kari käy alustuksessaan läpi, mitä projektien tarkastaminen on ja tuo esiin kokemuksiaan projektien tarkastamisesta. **Teuvo Kaikkonen** Suomen Projekti-instituutista alustaa projektijohtamisen perusteista, projektien tunnuspiirteistä ja projektinhallinnasta. **Jyrki Keinänen**, A-Insinöörit Oy:n toimitusjohtaja tuo alustuksessaan esiin projektijohtamisen sudenkuoppia kokeneen projektipäällikön näkökulmasta. Iltapäivän aikana osallistujat työskentelevät workshopissa, jossa laaditaan erilaisten projektien tarkastussuunnitelmia perustuen aamupäivän sisältöön.

Lämpimästi tervetuloa syksyn koulutuksiin sekä mukaan koulutustoimikunnan työskentelyyn! ■

Niina Ratsula, CIA, CCSA, CRMA, CCEP-I, Director, Ethics & Compliance, Kemira Oyj (niina.ratsula@kemira.com)

Jaana Ilomäki, sisäinen tarkastaja, Hyvinkään kaupunki (Jaana.Ilomaki@hyvinkaa.fi)

PS. Jatkossa viestimme koulutuksista myös IIA Finland LinkedIn ryhmässä!